

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

BÁSNICKÝ PŘÍVLASTEK

Autor: Mgr. Vladimíra Barboříková

Datum (období) tvorby: 4. 4. 2012 – 27. 4. 2012

Ročník: sedmý

Vzdělávací oblast: literární výchova –základní seznámení s literárními pojmy

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Anotace:**
- Žáci se seznamují s pojmem **básnický přívlastek - epiteton**, uvědomují si různé způsoby vyjadřování myšlenek na ukázkách (ty poskytují i další možnosti pro práci s texty) a ověřují si pochopení pojmů při práci s pracovním listem. V rámci tohoto modulu se žáci naučí řešit z didaktického hlediska jednoduché a názorné úlohy, je kladen důraz zvláště na jejich samostatnost, aktivitu a kreativitu.
- Modul je vhodný pro individuální i skupinovou práci
- Vybrané ukázky jsou vhodné i pro další využití ve všech složkách jazyka českého.
- **Klíčová slova: epiteton – epiteton**
- **(Použité ukázky: V.Nezval, S.K.Neumann, J.Otčenášek, J. Seifert, L. Fikar)**

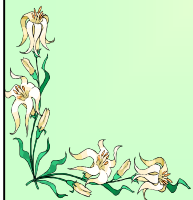
Epiteton (básnický přívlastek)

= neobvyklý, hodnotící přívlastek
(autor vlastnost zdůrazňuje – hodnotí jako důležitou)

Vítězslav Nezval
Sbohem a šáteček 1)

Tvé uličky jsou jako staré skříně
s **vyřazenými** sny a klobouky
děti si u nich hrají s pavouky
a s kraby které nosí dívky v klíně

Ach to je čtvrt' či dvoupatrová bárka
s komínem obráceným naruby?“

Stanislav Kostka Neumann
V modříněch 2) úryvek

V **květnovou** zeleň modřínů,
ve **smaragdovou** lázeň
hodil jsem srdce únavu
a mozku **střízlivou** kázeň.

Dostal jsem **ukrutnou, divou** chuť
celý se ponořit do ní;
ne jako člověk, jak strom se chvěť
pod cvalem **větrných** koní.

Tak zatraceně býti nah !
Tak moudrý, pevný, svěží !
Tak samozřejmě přijímat
měnlivý život, jenž běží !

další příklady básnických přívlastků

Jan Otčenášek
Když v ráji přselo 3) úryvek

Je ráno, jedno z **velebných** rán, jaká lze zažít jen v horách, slunce nahlíží do údolí a zalévá je teplem, na nejzazším konci luk se popásá stádo krav, klinkání zvonců se nese **třpytivým** tichem.

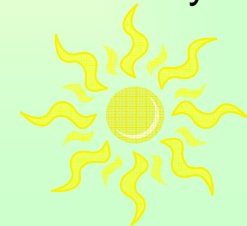
Autor snímku: V.Barboříková

.....Vzápětí jsem byla v domě opět sama.

Ticho.

Bylo ve mně i kolem mě, takové **třaslavé** a **zbožně zajíklé** ticho plné krápání a fantastické úlevy, vychutnávala jsem je na terase u omoklého zábradlí. Vzduch se rozvoněl ozónem, svět po přestálé potopě byl umytý, očištěný ode všeho hříchu a lesy vydechovaly bělostné páry. Na východě se ještě blýskalo z modročerných mraků a vzdáleně dunělo, ale horní část údolí se utápěla v nažloutlém a velice intenzivním svitu.

Teď, jako když prudce rozhrneš oponu, vypadlo slunce z mraků, rozsvítilo trávu a čerstvé kalužiny a okamžitě začalo pálit.

další příklady básnických přívlastků

Jan Otčenášek
Když v ráji přšelo 4) úryvek

Co si tu počnu? Když jsem se vracela s nadmutou taškou k vozu, zdálo se mi, že od dnešního slunečního rána uplynuly celé roky a že jsem se ocitla na jiném světě, nebo alespoň na samém konci toho známého. Cítila jsem, jak se mi jeho vlhkost dostává i přes šaty na pokožku, a byla to kvalitativně i kvantitativně jiná vlhkost než ta, na kterou jsem byla jakžtakž zvyklá: **tahle byla nechutně lepkavá, neodbytná, všudypřítomná, všeprostopující, měla jsem ji v ústech, v nosních dírkách, v uších a ve vlasech, podivně páchla; svět kolem mne byl do ní pohřížen a ona mu vládla s bezcitnou svrchovaností.**

A teď i mně!

Pozn: základem barevně označeného textu jsou vlastnosti, které autor připisuje vlhku po dešti, jak je pociťuje hlavní postava.

5) <http://www.bux.cz/knihy/4587-kdyz-v-raji-prselo-reedice.html>

Citace:

- 1) http://www.psanci.cz/literatura_dilo.php?id=261
- 2) **NEUMANN, STANISLAV KOSTKA. V modřínch.** Kniha lesů, vod a strání. 11.vyd. Praha: Československý spisovatel, 1968. s. 75
- 3) **OTČENÁŠEK, JAN. Když v ráji pršelo.** 2.vyd.Praha: Československý spisovatel, 1975. s. 7, 66-67. č.22-088-75.
- 4) **OTČENÁŠEK, JAN. Když v ráji pršelo.** 2.vyd.Praha: Československý spisovatel, 1975. s. 21, 66-67. č.22-088-75.
- 5) <http://www.bux.cz/knihy/4587-kdyz-v-raji-prselo-reedice.html>